

KLJUEV, Sz.:

VÁLASZ CAREGRADSZKIJ ELVTÁRSNAK

A vitát J. CAREGRADSZKIJ, az OSzSzk Művelődésügyi Minisztériuma könyvtári osztálya helyettes vezetőjének cikke nyitotta meg a *B i b l i o t e k a r*' 1958. 2. számában. (Magyarul megj.: Könyvtári Figyelő, 1958. 4.sz. 1-10.p.) A cikke Sz. KLJUEV, az Archangelszki Megyei Könyvtár igazgatóhelyettese a *B i b l i o t e k a r*' 1958. évi 3. számában válaszolt. (Magyarul megj.: Könyvtári Figyelő, 1958. 5.sz. 60-66.p.) Az alábbi cikk a vitában a negyedik, nem számítva ide Caregradszkij legelső idevágó tárgyú cikkét, mely a *B i b l i o t e k a r*' 1956. 12. számában jelent meg.

I.M. Caregradszkij, "A mutatószámokról" című cikkemre írott válaszában bevezető részében üdvözli hozzászólásomat, de a továbbiakban "hét bűnben" marasztal el engem. Azt állítja, hogy tagadok minden mutatószámot /?!/, ellentmondok a kulturális építésre vonatkozó statisztika gyakorlatának, s ezzel dezorganizálom a könyvtárokat. Vajjon valóban így van ez?

A statisztikát nem szabad dogmatikusan értelmezni. A statisztika gyakorlata - ha úgy kívánja az élet - változik. Így például "A könyvtári technika minimuma" című kiadvány nyolcadik kiadásában egy igen lényeges módosítást eszközöltek: a kölcsönzési határidő meghosszabbítása nem számít az kölcsönzésnek. A formalista könyvtárosok, akik azelőtt tetemes, de kétes mutatószámokkal hivalkodtak, most elégedetlenek. Azt beszélik, hogy a könyvkölcsönzésre szakonként megállapított mutatószámok esökkennek. Az egészségesen gondolkodó könyvtárosok azonban helyes következtetéseket vonnak le és mindent megtesznek annak érdekében, hogy növeljék az olvasók számát

és felszámolják a könyvek késedelmes visszahozását.

Caregradszkij kerekén kijelenti, hogy tagadok mindenféle mutatószámot. Ha figyelmesen és tárgyilagosan elolvasta volna cikkemet, nem vádolna azzal, hogy engem nem érdekel és nem nyugtalanít a társadalmi-politikai szakhoz tartozó irodalom kölcsönzésének csökkenése és hogy véleményem szerint, ezen a területen minden a legszebb rendben van. Azt írja továbbá, hogy Sz. Kljuev eltorzítva ábrázolja a párt hatalmas propaganda tevékenységét, mentegeti a könyvtáraknak a társadalmi-politikai irodalommal való rossz munkáját és heves védelmébe veszi a könyvtárakat.

Ez vádnak túl sok, viszont bizonyításnak édeskevés.

Mikor a társadalmi-politikai irodalom csökkenő kölcsönzésének okairól szóltam cikkemben, a következőket írtam: "Mindez nem jelenti, hogy nem kell fokozni a könyvtárakban a társadalmi-politikai irodalom propagálását". Ezekhez még hozzátehetem, hogy ha a könyvtárak az irodalom propagandáját csupán kiállításokra, ajánló jegyzékekre és könyvismertetésekre korlátozzák, az eredmények nem lesznek jelentősek. Arra van szükség, hogy a kölcsönző osztályon nap mint nap szinvonalas módon ajánljuk az időszerű könyveket; csak így érhetünk el e téren jó eredményeket.

A könyvtárak eredményes munkájának alapvető előfeltétele az, hogy szoros kapcsolatban álljanak a néppel. Helytelen az az állítás is, miszerint azt írtam volna, hogy az Arhangelszki Megyei Könyvtárban megjavult a társadalmi-politikai könyvekkel való foglalkozás. Ellenkezőleg cikkemben olyan számokat közlök, melyek éppen azt bizonyítják, hogy 1950. után csökkent ennek az irodalomnak a kölcsönzése. Vajon mi jót találhattam ebben a tényben?

Az 1952-1955. években nemcsak az Arhangelszki Megyei Könyvtárban csökkent a társadalom-politikai irodalom kölcsönzése hanem sok más megyei könyvtárban is. Milyen magyarázatot tud adni erre Caregradszkij elvtárs? A Minisztérium levelei és utasításai ismertek előttünk és objektíven, helyesen elemzik a kölcsönzés csökkenésének okait. Könyvtárunk dolgozói is mindent megtettek annak érdekében, hogy ezen a helyzeten javítsanak.

Az 1957 év különösen kiemelkedő volt országunk számára. Ekkor ünnepeltük a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulóját és tanúi voltunk a nemzetközi élet sok jelentős eseményének. A szovjet nép hősi múltja, az elmúlt 40 év alatt elért munka- és hadi sikerek a könyvek nagymérvű gyarapodásában tükröződnek. Ezek iránt a könyvek iránt óriási volt az érdeklődés és magától érthetődő, hogy a könyvtárak kétségkívül szép sikereket értek el az ide vonatkozó könyvanyag forgalmában. Így például az Arhangelszki Megyei Könyvtár az 1957. év során 83 317 társadalmi-politikai könyvet kölcsönzött, azaz 8,5 ezerrel többet mint 1956-ban. Nem kételkedem abban, hogy az 1957. évben az egyéb könyvtárakban is megnövekedett a politikai irodalom kölcsönzési forgalma.

Milyen következtetéseket vonhatunk le ebből? A könyvtárosoknak reagálniuk kell a tömegek igényeire, figyelembe kell venniük kéréseiket és szoros kapcsolatban kell lenniük a nép életével.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XI. Kongresszusa azt a követelményt támasztotta a népművelési intézményekkel, - tehát a könyvtárakkal - szemben is, hogy váljanak a pártszervezetek támaszaivá a lakosság körében végzendő népművelési és politikai tömeg-munkában.

Nem értem miért írta Caregradszij, hogy védelmembe veszem a cseljabinszki terület könyvtárait, amelyek esökkentették a műszaki-termelési irodalom kölcsönzésének forgalmát. Én csak azt tartottam szükségesnek, hogy megmagyarázzam ennek a jelenségnek az okait. Válaszában Caregradszkij elvtárs abszolút számokat közölt a cseljabinszki területen lévő városi könyvtárak azon kölcsönzési forgalmáról, amely a termelési és műszaki irodalomra vonatkozik és ezáltal minden világossá vált. Nos, ezt kellett volna tennie első cikkében is /Bibliotekar", 1956. 12. szám/ és akkor nem lett volna vita és alaptalan vitáskodás.

Caregradszkij, amidőn az említett folyóirat 1956. 12. számában közreadott első cikkében könyvtáranként összehasonlítja az 1950 évi átlagos évi olvasottságot az 1955. évi adatokkal, ezt írja: "A következő füreta helyzet adódik: ugyanakkor amikor az olvasók kulturális színvonala és igényei jelentős mértékben megnövekedtek, az

átlagos évi olvasottság csökkent. "Második cikkében /Bibliotekar", 1958. 3. szám/ Caregradszkij a következőkre mutat rá: "Ugyanakkor 1956-ban az egész OSzSzsZK-ban, beleértve az arhangelszki terület könyvtárait is, emelkedett az évi olvasottság. Ez pedig a szovjet emberek szüntelen kulturális fejlődésének ragyogó bizonyítéka."

Mi következik ebből? 1950-től 1955-ig az átlagos évi olvasottság csökkent, annak ellenére, hogy az olvasók kulturális színvonala állandóan emelkedett. Az 1956. évben az olvasottság növekedett és ezt a jelenséget Caregradszkij a szovjet emberek kulturális fejlődésével magyarázza. A kulturális fejlődés kétségkívül fennáll, de nem szabad az általános mutatószámok büvöletébe esnünk.

Az a tény, hogy az egyes könyvtárakban emelkedik az olvasottság, még nem bizonyítja azt is, hogy jól dolgoznak. Az egyéb mutatószámok /a társadalmi-politikai-, a természettudományos-, a mezőgazdasági-, a műszaki- és egyéb irodalom igénybevételének foka és annak vizsgálata, hogy a szóban forgó könyvek hogyan segítik a szovjet embereket sokrétű munkájukban és életükben/ jóval jellemzőbbek. Cikkemben erről írtam is.

Nem volt szándékomban "lefokozni" a könyvállomány forgási sebességének jelentőségét és teljesen feleslegesnek tartom, hogy még egyszer megismételjem Caregradszkij elvtárs előtt azokat a szavakat, amelyeket Lenin mondott a könyvek forgási sebességéről.

Visszatérünk az Arhangelszki Megyei Könyvtár mutatószámaihoz. 1956-ban a könyvtár állománya 534 600 kötet volt és 441 043 könyvet kölcsönzött. A forgási sebesség - Caregradszkij szerint - 0,82. 1957-ben 506 162 kötetes állomány mellett a kölcsönzések száma 486 730 kötet volt. (A forgási sebesség 0,96).

Mit bizonyítanak ezek az adatok? A könyvállomány csökkenése és a kölcsönzések számának emelkedése mellett is csak kismértékben emelkedett a forgási sebesség. Mi lesz akkor, ha a kölcsönzések növekedésével egyidőben emelkedni fog az állomány is. Vajon sokkal fog-e emelkedni a könyvállomány átlagos évi forgási sebessége?

Caregradszkij sok vonatkozásban helyesen értékelte könyvtárunk munkáját és az a kifogása, hogy 10 000 új könyvet nem bocsátottak az olvasók rendelkezésére, megfelel a valóságnak. Ő azonban jól tudja, hogy e könyvek számára nem volt hely a raktárban és ebből az anyagból közvetlenül a feldolgozó osztályról kölcsönöztünk. Raktárunkat olyan régi, felesleges irodalommal terheltük meg, amelyet a Művelődésügyi Minisztérium utasítása értelmében könyvtárunkban őrizni kellett. A könyvtár dolgozói hálásak Caregradszijnak, akinek közbenjárására megszabadultak a makulaturának való könyvektől és így az új könyveket bocsáthatták az olvasók rendelkezésére.

Eredeti cím: Otvet tov. Caregradszkoma.

Megjelent: Bibliotekar', 1958. 9.sz. 53-54. p.

OSzK.ford.sz.: 2046